

Svatodušní událost

Rudolf Steiner

Milí přátelé,

při naší dnešní úvaze je třeba začít tzv. svatodušní událostí. Včera jsem již naznačil, že pohled při nadsmyslovém bádání může být nejprve veden k této události. Tato se ukazuje nazpět obrácenému jasnovidnému pohledu jako určitý druh probuzení, které v den připomínaný svatodušní slavností pocítily osobnosti, obvykle nazývané apoštoly, tj. učedníky Ježíše Krista.

Není nijak snadné učinit si naprosto přesnou a nezkrácenou představu o všech těchto ojedinělých jevech. Na mnohé v hlubinách naší duše, co do ní vplynulo z našich dosavadních anthroposofických úvah, si musíme vzpomenout, chceme-li spojit jasné představy s tím, co je dnes možno říci na toto téma. Apoštolově si ten den připadali jako probuzení ze zcela neobvyklého stavu vědomí, v němž žili po dlouhou dobu před tímto probuzením. A bylo to skutečně jakési procitnutí z hlubokého, podivuhodnými sny protkaného spánku (výslovně připomínám, že mluvím stále o tom, jak se to jevílo ve vědomí apoštolů), avšak takového, při kterém vykonáváme všechny obvyklé každodenní práce, jako každý jiný zdravý člověk, takže lidé v okolí nepozorují, že se nacházíme v jiném stavu vědomí. Nyní touto svatodušní událostí nastal pro apoštoly okamžik, kdy měli dojem, že se po dlouho trvajícím snění konečně probudili.

Toto procitnutí však pocítili docela zvláštním způsobem. Jako by na ně z vesmíru sestoupilo něco, co lze nazvat jedině substancí všeovládající lásky. Cítily se takřka shora oplodnění vševládnoucí láskou a tím probuzení ze snivého vědomí. Jako by byli proniknuti tím, co jakožto prvotní síla lásky prostupuje a prohřívá vesmír, jako by se tato prapůvodní síla lásky vnořila do duše každého z nich. Tak jim to připadalo.

Ostatním lidem, kteří je potom slyšeli mluvit, se jevílo zvláštní a úplně cize. Věděli sice o nich, že až dosud žili velmi jednoduše a že v posledních dnech se někteří z nich chovali podivně, jaksi zasněně. Ale nyní připadali ostatním jako proměnění. Jako by najednou získali docela nové duševní ladění, skutečně novou duševní podobu, jako lidé, kteří rázem pozbyli veškerou malichernost, sobeckost a žádostivost života a namísto toho získali nekonečně velké všeobjímající srdce, nesmírnou vnitřní snášenlivost a hluboké porozumění pro všechno, co je na Zemi lidského. Rázem se uměli vyjadřovat tak, že jim každý rozuměl. Lidem připadalo, že mohou každému nahlédnout do duše a uhodnout nejhlubší tajemství srdce, takže mohli každého utěšit a říci mu, co právě potřeboval slyšet.

To bylo přirozeně něčím nanejvýš zázračným, že u několika lidí mohla nastat taková podivuhodná proměna. Apoštolově, když probuzení duchem kosmické lásky prodělali takovou změnu, sami v sobě nyní cítili nové porozumění pro to vše, co se předtím odehrálo v nejtěsnější blízkosti jejich duší, v úzkém kruhu pospolitosti Ježíšových učedníků, co však tehdy ještě nechápali.

Teprve nyní, když byli vnitřně proniknuti kosmickou láskou, cítili sami v sobě nové porozumění tomu, co se na Golgotě vlastně stalo. Nahlédneme-li např. do duše apoštola, který je v ostatních evangeliích zván Petr, tu se nazpět pohlížejícímu nadsmyslovému pohledu ukáže jeho nitro následovně.

Od okamžiku, popisovaného v ostatních evangeliích jako zapření Krista, jakoby bylo takřka úplně odtrženo od svého normálního pozemského vědomí. Petr jako by nyní sám pohlížel na onu scénu, kdy byl tázán, má-li nějakou souvislost s Galilejským. Teprve teď si uvědomil, že ho zapřel následkem zeslabování svého vědomí, které se začalo zatemňovat, když se u něj začal šířit onen abnormální snivý stav, který byl jakýmsi vytržením do zcela jiného světa. Nyní o svatodušním svátku bylo Petrovi u srdce jako člověku, který si ráno při probuzení vzpomíná na to, co prožil večer před usnutím. Takto si Petr vzpomněl na své trojnásobné zapření, než kohout dvakrát zakokřhal, a jak se potom přes jeho duši rozprostřel mezistav podobný noci, zastírající mysl spícího člověka.

To vše ovšem nebylo vyplněno jen snovými obrazy, ale vzpomněl si též na to, jak se naplňoval jevy, představujícími jistý druh vyššího stavu vědomí při spoluprožívání čistě duchovního obsahu. A to vše, co Petr od okamžiku zapření téměř zaspal, to nyní najednou předstoupilo před jeho duši v jasnovidné imaginaci. Petr se nyní učil pohlížet zpět především na tu událost, o níž skutečně můžeme říci, že ji zaspal (událost Golgoty), neboť k prožití této události v plném pochopení bylo zapotřebí právě oplodnění všeovládající kosmickou láskou. Nyní tedy vystupovaly před jeho jasnovidným pohledem obrazy mystéria na Golgotě tak, jak je lze znovu prožít, můžeme-li je opět vyvolat při zpětném pohledu v nadsmyslovém vědomí, vytvoříme-li si pro takový pohled vnitřní podmínky.

Upřímně řečeno, je to docela zvláštní pocit, odvážíme-li se vyjádřit slovy to, co se tu jasnovidnému zraku otvírá při pohledu do Petrova vědomí, i do vědomí všech ostatních, kteří s ním byli při této svatodušní slavnosti shromážděni. Mluvit o těchto věcech lze jen s posvátným ostychem. Člověk je téměř přemožen vědomím, že vstupuje na nejsvětější půdu lidského nazírání, pozoruje-li to, co se zde otvírá lidskému duševnímu zraku, a vyjadřuje-li to slovy. Přesto se však z jistých duševních pohnutek ukazuje nutnost mluvit právě v dnešní době o těchto věcech, byť i s jistou výhradou.

S plným vědomím je nutno zdůraznit, že teprve přijde doba, kdy budeme moci s lepším porozuměním vyjít vstříc tomu, co je nutno o Pátém evangeliu říci, a kdy tomu bude moci být lépe rozuměno, než je to možné dnes. K pochopení toho, co při této příležitosti musí být řečeno, musí se lidská duše oprostít od mnohého, co ji nutně naplňuje z kultury dnešní doby.

Pohlížíme-li jasnovidně zpět na mystérium Golgoty, naskytne se našemu pohledu nejprve něco, co při vyslovení určitě pohorší přírodovědecké vědomí naší doby. Přece však cítím nutnost vyjádřit, pokud to jen slovy jde, co se stává před jasnovidným pohledem. Není mou vinou, vnikne-li to, co zde musí být řečeno, do méně připravených myslí a duší, které se tím budou cítit dotčeny, neboť to nemůže před dnešními vědeckými názory obstát. Jasnovidný pohled spočine nejprve na jistém obraze, představujícím určitou skutečnost, která přesto, že je naznačena také v ostatních psaných evangeliích, přece poskytuje zcela jedinečný pohled, necháme-li ji vystoupit z rámce onoho množství obrazů, s nimiž se při zpětném pohledu může nadsmyslové zření setkat.

Nadsmyslový pohled skutečně vidí určitý druh zatemnění Země, trvající celé hodiny nad místem dokonání mystéria Golgoty.

Tu v jakémsi znovuprožívání cítíme, jak se v této významné chvíli zatmělo fyzické Slunce nad palestinskou zemí. Přitom můžeme mít pocit, který lze duchovědně školeným nazíráním prožít ještě i dnes v přírodě, když zevně fyzické zatmění Slunce (stín Měsíce) postupuje po Zemi. Duševnímu pohledu se celé okolí člověka jeví při zatmění Slunce docela jinak, než během obvyklé noci.

Odhlédněme tu nyní od dění v souvislosti s předměty lidské dovednosti a techniky vyskytujícími se v jeho dnešním okolí. K takovému pohledu je zapotřebí silné povahy, proniknuté vědomím, že to vše muselo být vytvořeno nutně, má-li člověk vůbec snést pohled na démonické bytosti a síly, zvedající se při zatmění Slunce ze zevní umělé techniky a stavějící se proti člověku z jeho vlastního díla. Dále o tom však nechci pokračovat, neboť zde chci upozornit na to, že v průběhu zatmění Slunce lze jasně pozorovat něco, čeho lze jinak dosáhnout jen velmi obtížnými meditacemi.

Tu lze vidět veškeré živé bytosti, všechno rostlinstvo a zvířectvo, každého ptáka, každého motýla, docela jinak než obvykle. Takový pohled může v nehlubším slova smyslu vyvolat v duši pozorovatele přesvědčení, jak určitý duchovní život v kosmu, který má své fyzické tělo v tom, co vnímáme jako Slunce, jak úzce souvisí se životem na Zemi. Tu pocítíme jako něco docela jiného, je-li pozemskému životu fyzické sluneční záření odňato násilně Měsícem vstupujícím před Slunce, ve srovnání s nocí, kdy Slunce prostě nesvítí. Docela jiný je jasnovidný duševní pohled na okolní krajinu v průběhu slunečního zatmění, než během pouhé noci.

Během zatmění cítíme, jak se zvedají skupinové duše rostlin a zvířat, jež se tu zjevují v protikladu k stínovému životu jejich fyzické tělesnosti. Můžeme pozorovat jakési ztlumení životního citu, zemdlení veškeré fyzické tělesnosti rostlin a zvířat, a na druhé straně jakési rozjasnění všeho toho, co představuje duchovní druhovou (skupinovou) podstatu duševnosti. Toto vše se pak ve velmi zesílené míře projeví duchovnímu pozorování při zpětném pohledu na okamžik zemského vývoje, který označujeme jako mystérium Golgoty.

Pak se dostaví něco, co můžeme charakterizovat jako "učení se číst". Pak se učíme číst, co znamená toto náhlé zatmění Slunce, co znamená toto podivuhodné přírodní znamení, postavené do kosmu událostí mystéria na Golgotě, když toto mystérium zpětným pohledem pozorujeme.

Skutečně za to nemohu, že jsem nucen tento čistě přírodní úkaz, který zde byl již před Golgotou a je i po ní, právě v tomto bodě zemského vývoje číst v okultním písmu tak, jako čteme písmo v otevřené knize, byť je to, co tu čteme, v rozporu s celým současným materialistickým vědomím. Člověku připadá, jako by to, co má číst, čerpal ze znaků písmen, má-li před svým nadsmyslovým vědomím událost mystéria Golgoty. Tak to na něho bezprostředně působí, že pocítuje něco jako nutnost číst to, co lidstvo musí poznat. Člověk to pocítuje jako slovo zapsané v kosmu, jako kosmické hlásky. Co se vlastně člověk dočítá z těchto znamení, když kosmu otevřel svoji duši?

Poukázal jsem včera na to, jak se až do řecké doby lidstvo vyvíjelo tak, že v Platónovi a v Aristotelovi vystoupila intelektualita lidské duše k neobyčejně vysokému stupni vědění. Vystoupila k tak vysokému stupni, že v mnohém ohledu toto vědění nemohlo být v následujících dobách překonáno. Ve jmenovaných duších dospěl vývoj lidské intelektuality i pro doby příští k vyvrcholení.

Jak mnoho se tenkrát vědělo, můžeme poznat, jestliže obsah tohoto vědění skutečně pochopíme. Možnost dát na sebe působit tím, co v nás vyvolává dojem čtení do kosmu vložených znaků okultního písma si získáme jen za následujících podmínek:

Duše, jasnovidné pozorující předpalestinskou dobu musí být s to porozumět tomu, jak bylo toto intelektuální vědění lidstva rozšiřováno na řeckém a římském poloostrově potulnými kazateli, tj. způsobem, jaký si dnes vůbec neumíme ani představit, natož mu porozumět. Musíme si uvědomit, jak bylo toto vědění populární právě v době mystéria na Golgotě. Máme-li to vše na zřeteli, pak můžeme také pocítit, že to vše, co bylo lidstvem nahromaděno jako vědění, k čemu se svojí vědou povzneslo v době předkřesťanské, že to vše je ve znamení Měsíce, který z hlediska Země (pozorován ze Země), putuje vesmírem.

Všechno lidské vědění je ve znamení Měsíce, neboť ve vztahu k vyšším tajemstvím není tím, co přináší poznání a pochopení těchto světových záhad nebo se je alespoň snaží objasnit. Naopak je něčím, co tato vyšší tajemství dělá záhadnými, co je zatemňuje, podobně jako Měsíc zakrývá Slunce při zatmění. A to je to, co se člověk dočítá ze znamení zapsaných v kosmu, při čtení okultního písma Slunce zatemněného Měsícem.

Intelektuální vědění lidské duše starých dob tedy nevystupovalo tak, aby záhady světa vysvětlovalo, resp. objasňovalo, ale tak, aby je zatemňovalo! A kdo vnímá nadsmyslový svět, ten toto zatemnění vyšších duchovních spirituálních světových oblastí cítí jako následek moci intelektuálního lidského vědění starých dob, které se postavilo před moudrost duchovního zjevení, jako se Měsíc staví před Slunce. Ona vnější přírodní událost, onen zevní úkaz, je pro vnímavé pozorovatele výrazem toho, jak vývoj lidstva na Zemi dosáhl stupně, kdy se vědění čerpané ze samotného lidstva a lidských duší staví před vyšší poznání.

A toto lidské duševní zatemnění cítíme zaznamenáno v nesmírných kosmických znameních okultního písma, jako mysterium Slunce, které je ve vývoji Země zatemněno Měsícem, a to právě v úkazu doprovázejícím dokonání mystéria na Golgotě.

Předeslal jsem již, že vědecké vědomí přítomné doby může vyslovení něčeho takového pocítit s politováním, protože nemá porozumění pro ve všem působící spirituální síly, mající souvislost nejen s vesmírem, ale také s lidskou duší.

Nechtěl jsem v souvislosti se zatměním Slunce mluvit o zázracích v obvyklém slova smyslu, ani o prolomení přírodních zákonů, avšak nemohu jinak, než Vám sdělit, jak je možno takové zatmění Slunce číst. Zde totiž nelze číst nic jiného než to, co tento přírodní úkaz skutečně vyjadřuje.

Měsíční vědění uskutečnilo zatemnění vyššího slunečního poselství! A potom, když jsme tato znamení okultního písma přečetli, vystoupí před jasnovidné vědomí vskutku obraz kříže vztyčeného na Golgotě s tělem Ježíše visícím mezi dvěma lotry.

A dále následuje obraz snímání z kříže a kladení do hrobu a musím poznamenat, že čím více se člověk tomuto obrazu brání, tím neodbytněji před jeho duši vystupuje. A zde vystoupí druhé mocné znamení, kterým jako by bylo opět vepsáno do kosmu něco, co je rovněž nutno číst jako symbol konkrétního stavu ve vývoji lidstva. Tu pak můžeme, ořesení tímto duševním pohledem, jasnovidné pozorovat obraz ježíše sneseného z kříže a kladeného do hrobu za doprovodu zemětřesení, jež v té krajině vzniklo.

Snad někdy bude možno lépe pochopit souvislost zatmění Slunce se zemětřesením i přírodovědecky. Již dnes se ve světě objevují některé nauky, poukazující na vztah slunečního zatmění k zemětřesení a dokonce i k traskavým, hromově rachotícím větrům v dolech.

Zemětřesení způsobené zatměním Slunce otřásl hrobem, v němž bylo uloženo mrtvé tělo Ježíšovo, a byl odvalen kámen, jenž hrob uzavíral.

Země se rozestoupila a vzniklou trhlinou bylo do nitra Země přijato mrtvé Ježíšovo tělo. Při dalších otřesech se trhlina v zemi zase uzavřela, kámen však zůstal odvalen, a když lidé ráno přišli, shledali hrob prázdný.

Přehlédněme ještě jednou tuto řadu obrazů:

- 1/ na golgotském kříži dokonal Ježíš,
- 2/ na Zemi nastává temnota (zatmění Slunce),
- 3/ do otevřeného hrobu je kladeno mrtvé tělo Ježíšovo, 4/ zemětřesení otvírá nitro Země, do něhož je mrtvé tělo přijato,
- 5/ pokračující otřesy opět Zemi uzavírají, kámen je však odvalen.

To vše jsou skutečné události.

Nemohu jinak, než je líčit tak, jak se jeví jasnovidnému pohledu, bez ohledu na to, co o tom soudí ti, kteří k těmto věcem chtějí přistupovat jen z hlediska materialistické přírodní vědy. Mohou o tom soudit cokoliv, mohou uvádět všemožné námitky, avšak to, co vidí nadsmyslový pohled, je právě takové, jak jsem to popsal. Kdyby někdo chtěl přece jen tvrdit, že se nemůže stát, aby byl z kosmu tak nesmírně mocnou znakovou řečí postaven symbol na znamení toho, že do vývoje Země vstoupilo něco nového (nový vývojový impuls), kdyby stál na svém, že kosmické božské mocnosti nezapisují to, co se odehrává takovou znakovou řečí, jako je zatmění Slunce a zemětřesení, pak mohu pouze odpovědět: "Ve vsí úctě k Vaší víře, že to tak nemůže být, přece jen se tak skutečně stalo!"

Dovedu si živě představit, jak by např. Ernest Renan, který napsal onen zvláštní "Život Ježíšův", přišel a řekl: *"Takovým věcem nelze věřit. Věříme Jen tomu, co se dá kdykoliv experimentálně opakovat (ověřit)."* Pochopitelně je jeho idea neproveditelná. Renan snad nebude popírat např. ledovou dobu jenom proto, že nelze experimentálně přivodit takové podmínky, aby na Zemi opět nastala. Ačkoliv ji nelze experimentálně zopakovat, přesto v dobu ledovou věří všichni přírodní vědci. Právě tak je vyloučeno opakovat toto jednou skutečně kosmické znamení. Ač mystérium Golgoty experimentálně zopakovat nelze, přece to neznamená, že se tak nestalo!

Tak se to má s těmito znameními, že ačkoliv je nelze pokusně zopakovat, přece se stala. K těmto událostem můžeme proniknout jen tehdy, nastoupíme-li cestu nadsmyslového zření, zahlubáme-li se nejdříve např. do duše Petrovy, nebo jiného z apoštolů, kteří se o svatodušní slavnosti cítili oplodnění všeovládající kosmickou láskou. Jen pohledem do duší těchto lidí poznáme, co vše tyto duše prožívaly, a touto oklikou získáme možnost pohlížet na kříž vztyčený na Golgotě a na současně s tím probíhající děje při zatmění a otřesech Země. Nikdo nepopírá, že ve smyslu vnějšího pozorování bylo toto zatmění Slunce a otřesy Země docela obyčejnou přírodní událostí. Kdo si však ve své duši připravil podmínky k sledování těchto úkazů nadsmyslovým zrakem, ten musí rozhodně říci, že tyto věci je třeba číst jako kosmická znamení okultního písma.

O čem jsem mluvil, bylo pro Petrovo vědomí něčím, co vykristalizovalo na základě zmíněného dlouhého spánku, protkaného rozmanitými obrazy. Pak v oblasti Petrova vědomí vystoupil obraz golgotského kříže, zatmění a zemětřesení jako jeho první ovoce vzešlé z oplodnění jeho duše všeovládající kosmickou láskou v průběhu svatodušní události. Nyní Petr věděl, co dříve ve svém normálním vědomí vědět nemohl - že totiž došlo k události na Golgotě, že tělo, které viselo na kříži, bylo tímž tělem, které viděl dříve, s nímž ve svém životě často putoval. Nyní věděl, že Ježíš zemřel na kříži a že tato smrt byla vlastně zrozením, narozením ducha, který se jako vševládající láska nyní vylil do duší učedníků shromážděných o svatodušní slavnosti.

Petr ve své duši cítil tohoto probuzeného ducha jako paprsek lásky z věčnosti eonů, jako toho, který se narodil, když na kříži skončil Ježíš. Nesmírná moudrost sestoupila do duše Petrovy. Pochopil, že smrt uskutečněná na kříži byla jen pouhým zdáním, že tato smrt, které předcházelo nekonečné utrpení, byla vpravdě zrozením toho, co nyní proniklo jako paprsek do jeho duše.

Touto smrtí se pro Zemi narodilo to, co bylo dříve od Země odděleno, co bylo předtím na všech stranách v kosmu mimo ni, co se tu nyní zrodilo jako vševládající láska, kosmická láska.

Něco takového se, milí přátelé, řekne zdánlivě docela snadno. Musíme se však ponořit do Petrovy duše, abychom pochopili, jak teprve tehdy mohla pocítit, že v okamžiku Ježíšova skonu se pro Zemi skrze tuto smrt na kříži narodilo něco, co až dosud žilo jen v kosmu. Smrt Ježíše z Nazareta byla narozením kosmické lásky ve sféře Země. To je prvním poznáním, které můžeme získat čtením v tom, co smíme nazvat Pátým evangeliem.

Čemu se v Novém zákoně říká "sestoupení (vylití) ducha", tím začíná to, co jsem právě popisoval. Apoštolové nebyli s to svým tehdejším duševním založením spoluprožít událost Golgoty jinak, než ve stavu abnormálního vědomí.

Petr a také ještě Jan a Jakub si museli ještě připomenout jinou událost ze svého dosavadního života. Tato událost je rovněž líčena v ostatních psaných evangeliích, avšak plně srozumitelná a v celé své velikosti se nám může projevit teprve Pátým evangeliem.

Ten, s nímž putovali po Zemi, je zavedl na horu a řekl: *"Bděte!"* Oni však usnuli.

Nyní již věděli, že právě od této události v Getsemaně počal onen stav, kdy se nořili stále víc do jakéhosi spánku, který se v jejich duších šířil stále více, že se počali vymykat normálnímu vědomí, s nímž až dosud prožívali pospolitost s Ježíšem, jejich vědomí usnulo a tento stav trval po celý čas události na Golgotě a vyzařovalo z něj to, co jsem se zde pokusil neobratnými slovy popsat. Když nyní pohlíželi nazpět až k okamžiku, kdy do tohoto stavu upadli, začínaly jim z šera vědomí vystupovat ony velké události, které se seběhly kolem onoho pozemského těla, s nímž dříve chodili. Zvolna, jako se v denním lidském vědomí vynořují zapadlé noční sny, tak se v duších apoštolů vynořovaly uplynulé dny.

Nyní prožívali, jak jejich duším bylo ztlumeno vědomí největší události v životě Země. Nyní se v jejich normálním vědomí vynořilo to, co v průběhu oněch událostí normálním vědomím neprožívali, co bylo po celou tu dobu zapadlé v hlubinách jejich duše. Cítili, že to, co prožili v jiném stavu vědomí, nyní usiluje přijít do jejich vědomí obyčejného, cítili celý ten čas jako dobu hlubokého spánku. Zejména oněch deset dní, které uplynuly od nanebevstoupení až k svatodušní události, se jim jevilo jako doba nejhlubšího spánku.

Nyní když pohlíželi zpět na tuto dobu, vystupoval před nimi den po dni a předváděl jim všechny události mezi mystériem na Golgotě a vystoupením na nebesa. To vše nyní spoluprožívali, ač to vystoupilo teprve nyní, a tato doba se jim vynořila velmi pozoruhodným způsobem. Dovolte mi nyní, prosím, vsunout osobní poznámku.

Musím se přiznat, že jsem byl nanejvýš překvapen, když jsem viděl, jakým způsobem tyto věci vystupovaly v duších apoštolů. Je to opravdu něco velmi zvláštního, co člověk může vidět, nahlédne-li do duší apoštolů, jak a v jaké podobě v nich vystupuje obraz za obrazem a jak tyto obrazy apoštolům říkají: *“Ano, ovšem, ty jsi byl přece také pohromadě s tím, co na kříži zemřelo, co se na kříži vlastně zrodilo. Ty jsi se s tím setkal...”*

Jako když se člověk ráno probudí a vzpomene si na svůj sen a přijde mu myšlenka:

“Tys byl přece v tomto nočním snu pohromadě s tím nebo oním”, tak přicházely do duší apoštolů vzpomínky na jednotlivé události, jak byli pohromadě s tím, jenž zemřel na kříži. Bylo to však velmi zvláštní vzpomínání, při němž si vždy museli říci: *“Kdo to vlastně je, s nímž jsme zde spolu, že jsme ho nepoznali? Ptali jsme se, kdo to je, s nímž jsme zde byli pohromadě, cítili jsme, že je to nějaká duchovní postava, ale stále jsme ho nepoznávali!”*

Apoštolově věděli, že s ním určitě chodili, putovali s ním v tomto stavu podobnému spánku, nemohli ho však poznat v té podobě, jak ho znali tehdy. Nepoznali ho v té podobě, ve které se jim nyní jevil obrazně, po oplodnění všepůsobící láskou. Viděli se putovat po mystériu na Golgotě s tím, kterého nazýváme Kristem. Viděli také, jak jim dával poučení o říši ducha, jak je učil. Začínali si nyní uvědomovat, jak s touto bytostí zrozenou na kříži skutečně chodili po 40 dní a jak tato z kosmu do Země zrozená vševládnoucí láska byla jejich učitelem. Uvědomili si, jak tehdy nebyli ještě zralí k pochopení toho, co tato láska chce říci, jak to vše museli přijímat podvědomými silami duše, jak chodili vedle Krista jako náměsíční, jak svými fyzickými smysly, svými očima, ušima, svým obyčejným rozumem nebyli s to přijmout to, co jim tato na Zemi putující síla Kristova měla dát.

A tak mu naslouchali v průběhu oněch 40 dnů svědomím, jež si neuvědomovali, protože jejich normální vědomí v nich bylo utlumené a tím nebylo způsobilé přijmout toto učení. Slyšeli učení o říši Ducha vědomím, které v nich teprve nyní procítalo, když prožili svatodušní událost. Nyní již věděli, že naslouchali jako náměsíční. Nyní se jim Kristus zjevil jako duchovní učitel, který je vyučoval v tajemstvích, jež mohli přijímat jen tak, že je nejdříve vytrhl do docela jiného stavu vědomí. Nyní se tedy viděli v tom, co skutečně prožili, co však tehdy nepoznávali, viděli, že chodili se zmrtvýchvstalým Kristem, a teprve nyní poznali, co se s nimi ve skutečnosti dělo. Nuže, jak vlastně poznali, že to byl ten, s nímž putovali před mystériem na Golgotě, pokud byl ještě v těle?

Představme si následující obraz, který vystoupil o svatodušní události v duši apoštola Petra. Petr vidí, jak chodil se zmrtvýchvstalým a jak ho nepoznával. Vidí sice nebeskou duchovní bytost, ale nepoznává ji. A pak se do tohoto čistě duchovního obrazu vmísí druhý obraz, představující zážitek apoštolů, prožitý s Kristem ježíšem ještě před mystériem na Golgotě. Mísí se sem také scéna, v níž se apoštolově cítili být vyučováni z říše ducha o tajemství ducha, o Kristu Ježíši.

V jednom obraze se viděli stát proti tělesnosti duchovní bytosti, v níž duchovní bytost nepoznali. V druhém obraze pocítovali, že jsou touto duchovní bytostí vyučováni. Až nyní tuto duchovní bytost poznali v tehdejší těle, když se první obraz proměnil, když se s ním spojil obraz druhý a proměnil se v obraz zážitku se zmrtvýchvstalým. Tu mohl apoštol pochopit, že ten, jenž s nimi kdysi putoval v těle, je týž, který je vyučoval v docela jiné podobě, jak ji přijal po mystériu na Golgotě (po zmrtvýchvstání). Bylo to dokonalé splnutí vzpomínek na onen stav zvláštního spánku se vzpomínkami, jež mu předcházely. Nyní v jejich duších vystoupily dva vzájemně se překrývající obrazy. Jeden z doby po mystériu na Golgotě a druhý z doby předcházející zakalení jejich vědomí. Tak poznali, že tyto dva zážitky, tyto dvě bytosti patří k sobě. Zmrtvýchvstalý a ten, s kterým putovali v těle. A nyní si apoštolově řekli:

“Dříve, než jsme byli probuzeni oplodněním kosmickou vševládnoucí láskou, byli jsme jaksi vytrženi ze svého obvyklého bdělého stavu vědomí a Kristus z mrtvých vstalý byl s námi. Vzal nás, nevědomé, a uvedl nás do své říše, do svého království. Chodil s námi a odhaloval nám svá tajemství, jež se nám nyní o svatodušním mystériu vynořují ve vědomí jako zážitky prožívané ve snu.”

A to je právě na tom to podivuhodné, že tu splývají dva obrazy v jeden - totiž spojení obrazů zážitků apoštolů po a před mystériem na Golgotě, spojení zážitků prožitých v normálním vědomí s Kristem ve fyzickém těle se zážitky prožitými jako ve snu s Kristovou tělesností zrozenou na kříži.

Sdělením toho, co je možno číst jako první v tzv. “Pátém evangeliu”, jsme učinili počátek tohoto evangelia. Na konci tohoto prvního sdělení, které jsem měl dnes učinit, smím vám snad říci několik slov, která sice s věcí přímo nesouvisejí, přece však je nutno je pronést. Cítím se jaksi okultně povinen o těchto věcech nyní mluvit. Rád bych řekl následující:

Uvědomuji si, že žijeme v době, kdy se připravuje velmi mnoho pro nejbližší budoucnost vývoje pozemského lidstva.

V naší anthroposofické společnosti se musíme cítit jako lidé, jimž vzchází povědomí o tom, že v lidských duších se v přítomné době připravuje něco, co musí v budoucnosti nastat. Víím, že přijde doba, kdy bude možno o těchto věcech mluvit docela jinak a určitěji, než je nám to dovoleno dnes. Vždyť jsme přece všichni jen dětmi doby.

V blízké budoucnosti však bude možno o těchto věcech mluvit mnohem přesněji a tak mnohé z toho, co dnes může být pouze naznačeno, bude možno poznat v duchovní kronice vývojového dění mnohem dokonaleji a přesněji. Tyto doby přijdou, i kdyby to dnešnímu lidstvu připadalo sebevíc nepravděpodobné. A právě proto máme jistou kulturní povinnost mluvit o těchto věcech přípravně již dnes.

Ač bylo pro mě jistým přemáháním o těchto věcech mluvit, dal jsem přece jen přednost oné povinnosti tyto věci v dnešní době připravovat. To mě vedlo k tomu, abych k vám poprvé promluvil na toto téma právě zde (v Kristiánii).

Mluvím-li o přemáhání, milí přátelé, berte to opravdu tak, jak je to řečeno. Výslovně prosím, aby to vše, co musím při této příležitosti říci v náznacích, bylo chápáno jen jako určitý počáteční podnět k tomu, co bude v budoucnosti docela určitě možno vyslovit mnohem lépe a jasněji. Zmíněné "přemáhání" vám bude snadněji pochopitelné, dovolíte-li mi připojit osobní poznámku.

Je mi naprosto jasné, že pro duchovní bádání, kterému jsem se zasvětil, se některé věci získávají z duchovního světového písma zprvu neobyčejně těžce, s vynaložením mimořádného úsilí. Jsou to právě věci uvedeného druhu.

A naprosto bych se nedivil, kdyby tu měl pojem "náznaky" mnohem závažnější význam, než v jakém jsem ho dnes použil. Nikterak netvrdím, že jsem schopen již dnes vyčerpávajícím způsobem vyličit vše, co je projevováno v duchovním písmu. Vyzvednout z kroniky Akaša obrazy vztahující se na tajemství křesťanství je právě pro mne mimořádně obtížné a namáhavé. Přivádění těchto obrazů k potřebnému zhuštění a jejich udržení mi činí neobyčejně potíže. Pokládám však za svoji karmickou povinnost o těchto věcech něco říci.

Nepochybně bych musel vynaložit mnohem méně námahy, kdybych mohl mít ve svém nejtělejší mládí skutečné křesťanské vychování. Vyrůstal jsem totiž v prostředí- zcela volnomyšlenkářském, obklopen jemu odpovídajícími představami. Moje vychování nebylo nijak náboženské, ale čisté vědecké. To mi nyní způsobuje jisté obtíže při hledání vět í, o nichž mám nyní povinnost k vám mluvit.

Tuto čisté osobní poznámku je mi snad dovoleno učinit ze dvou důvodů. Jednak proto, že byla zcela nesvědomitě do světa puštěna bláznivá a zpozdilá báchorka o mém údajném spojení s jistými katolickými proudy. Z toho, co o mně bylo takto šířeno mými protivníky, není ani slovo pravdivé.

Skutečnost, že právě z teosofické půdy jsou do světa vysílány podobné fámy, naznačuje, kam až dospělo to, čemu se dnes říká teosofie.

A právě proto, že jsme nuceni nepřecházet tyto věci shovívavě, nýbrž ukázat pravdu, smí zde být uvedena také tato osobní poznámka, že jsem ve svém mládí vůbec nepřišel do spojení s křesťanskými podněty, tím méně s podněty jezuitskými.

Na druhé straně se právě tím, že jsem byl ve svém mládí vzdálen křesťanství, cítím vůči němu o to víc nepředpojatým, neboť jsem ke Kristovu impulsu nebyl přiveden náboženskou výchovou, ale teprve později duchem.

Mám za to, že z této skutečnosti pro mě vyplývá jisté právo domnívat se, že při sdělování těchto věcí nejsem motivován zaujatostí ani předsudky.

Snad právě v této hodině světových dějin bude mít větší váhu slovo člověka, který vychází z vědeckého vzdělání a ve svém mládí stál mimo křesťanství, než hlas někoho, kdo byl od nejtělejšího dětství s křesťanstvím ve spojení.

Nedomnívám se, že by křesťanství mohlo být poškozeno, je-li ve svém hlubším základu vyličeno vědomím, jež si k němu našlo cestu teprve z ducha. Uvážíte-li tato slova se vši vážností, pocítíte náznak toho, co ve mně žije, mluvím-li o tajemstvích, pro něž pokládám za nejvhodnější označení "tajemství Pátého evangelia".